

11. Slag op de Hardenberger heide (17 juni 1580)

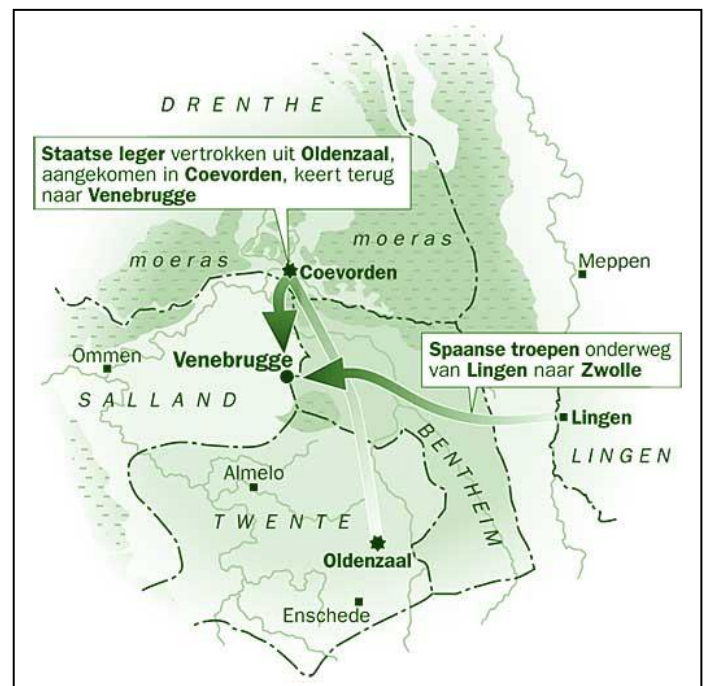
Omstreeks 1600 hebben we 80 jaar oorlog gevoerd met Spanje. Prins Willem van Oranje was in ons land de aanvoerder van het verzet. De andere stadhouders beloofden, dat ze hem zouden helpen.

Graaf Rennenberg, de katholieke stadhouder van Overijssel, Groningen en Drenthe loopt over naar de Spanjaarden op 3 maart 1580. Als de Prins dat hoort, stuurt hij een leger naar het noorden om de Rennenberg gevangen te nemen. De soldaten van de Prins belegeren Groningen.

Rennenberg krijgt hulp van andere Spanjaarden. Een Spaans leger onder bevel van **Maarten Schenk** is onderweg van Lingen naar Zwolle.

Graaf van Hohenlohe, schoonzoon van de Prins, trekt met zijn leger naar Coevorden.

Op 16 juni zijn de Spanjaarden bij Veldhausen - in de buurt van Neuenhaus. Ze willen de volgende dag naar Hardenberg. Op dezelfde dag marcheert het leger van Hohenlohe van Uelsen naar Coevorden. Als hij hoort, dat Schenk in Veldhausen is, gaat Hohenlohe naar Veldhausen. Hij wil het Spaanse leger overrompelen. Om 11 uur 's avonds, na een veel te korte rust voor de soldaten, zien de bewoners van Coevorden het leger van Hohenlohe vertrekken.

Maar het loopt heel anders, dan Hohenlohe verwacht. Vroeg in de morgen van de 17de juni zijn de Spanjaarden al op weg naar Hardenberg om daar tegen de middag te kunnen zijn.

Hohenlohe hoort dat en gaat er onmiddellijk op af. Het is bloedheet. Dan wordt het Spaanse leger bij Venebrugge ontdekt. Omdat ze te weinig gerust hebben en te weinig gedronken, zijn de troepen van Hohenlohe al uitgeput voordat de strijd begint.

De officieren zeggen nog, dat het beter is de soldaten eerst te laten uitrusten, maar „*dat dolle Hohenlohese hoofd*” zet door. Hij wil niet luisteren.

Maarten Schenk zorgt ervoor dat zij met de zon in de rug kunnen vechten. Een groot deel van zijn leger verstopt hij achter een paar heuvels. Voor de strijd begint heffen de Spaanse soldaten hun armen omhoog om te bidden.

De soldaten van Hohenlohe zien dat en moeten erom lachen. Ze schreeuwen: „*Die lafaards geven zich al over.*”

Dan ontbrandt de strijd. Angstig luisteren de Hardenbergers naar het kanongebulder. Hoe zal dit aflopen?

In het begin wint Hohenlohe. Zijn leger heeft vijf kanonnen. Ze schieten er flink op los. De vijand trekt zich terug en Hohenlohe juicht al. Maar dan roept Maarten Schenk de rest van zijn leger.

De strijd duurt nog geen uur. Het voetvolk en de ruiters van Hohenlohe gaan er vandoor. Ze vluchten in de richting van Radewijk en Den Velde.

Een klein deel van het leger verweert zich dapper onder leiding van Overste van IJsselstein.

Maar de Spanjaarden zijn te sterk. De kostbare kanonnen worden achtergelaten. Ook zij vluchten naar Coevorden.

Er zijn meer dan 1000 soldaten gesneuveld op de Hardenberger heide. Heel wat vluchtelingen worden door woedende boeren opgewacht, want die haten alles wat soldaat is.

Deze kaart is gemaakt door Jacob van Deventer in 1558 in opdracht van Filips II. Linksonder ligt Heemse met de Scholtensdijk en het (huidige) 'witte kerkje'. Verder: de Vecht, het Oelenveer, de (huidige) Oelemölle, de Veerbrug over het Oelenveer en de brug over de Vecht. Ook zie je (de restanten van) de oude gracht en de kerk van Hardenberg. En ten slotte zie je rechts het oude kerkje van Nijenstede (het stukje grond eromheen was en is de oude begraafplaats). Het stratenpatroon van Nijenstede ligt er nu nog bijna net zo! (omgeving Stationsstraat, Gramsbergerweg, Lage Gaardenstraat).

Maarten Schenk gaat na deze overwinning zonder problemen naar Groningen. De stad blijft voorlopig in Spaanse handen.

Philips, graaf van Hohenlohe (1550 - 1606) uit Würzburg.

Maria van Maaike van Oranje-Nassau, de oudste dochter van Willem van Oranje, trouwt na bijna 30 jaar met Philips van Hohenlohe.